

ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА НА ДИСЕРТАЦІЙНУ РОБОТУ
ОРЛОВОЇ-КУРИЛОВОЇ ОЛЬГИ ВОЛОДИМИРІВНИ
«ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКОМ ІННОВАЦІЙНОГО
ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ЕКОНОМІКИ», ПОДАНОЇ НА ЗДОБУТТЯ
НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКТОРА ЕКОНОМІЧНИХ НАУК ЗІ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 08.00.03 – ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Актуальність теми дослідження

та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

Активний розвиток інноваційного підприємництва повинен забезпечуватися ефективним державним регулюванням, яке вимагає систематичного оновлення, перегляду та удосконалення. Зазначене особливо важливо у зв'язку з розповсюдженням COVID-19, який чинить вплив на інноваційне підприємництво змушуючи його пристосовуватися до нових умов ведення бізнесу, а державу розробляти принципово нові технології управління підприємствами, що працюють на інноваційних засадах. Сучасні методології державного регулювання інноваційним підприємництвом і наявна система інструментів його підтримки не є цілісними та взаємоузгодженими. Вони не забезпечують у повній мірі підвищення конкурентоспроможності інноваційних підприємств, особливо у часи трансформацій національної економіки. Таким чином, необхідними завданнями є пошук ефективних механізмів впливу на інноваційну діяльність, повне переформування існуючої державної політики та розробки методології, яка забезпечить якісні перетворення у секторі інноваційного підприємництва. З урахуванням викладеного обґрунтування теоретико-методологічних положень, методичного інструментарію та практичних рекомендацій стосовно державного регулювання розвитком інноваційного підприємництва в умовах трансформації національної економіки є вкрай актуальним та важливим для сучасної науки.

Актуальність дисертаційної роботи Орлової-Курилової О.В. підтверджується також її науковим спрямуванням в межах плану науково-дослідних робіт ВНЗ «Національна академія управління» за темою «Інноваційно-інвестиційні чинники сталого соціально-економічного розвитку» (державний реєстраційний номер 0116U003934), Луганського національного аграрного університету у межах тем: «Управління ресурсним потенціалом підприємств, спрямоване на формування конкурентних переваг в аграрному секторі економіки» (державний реєстраційний номер 0119U101985), «Організаційно-методологічні засади активізації фінансово-економічного потенціалу національного простору в умовах глобалізації» (державний реєстраційний номер 0119U101446), «Управлінські аспекти модернізації аграрного виробництва в умовах інтеграції України до Європейського економічного простору» (державний реєстраційний номер 0116U005247).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність та новизна

Вивчення змісту дисертаційної роботи та автореферату, оцінка теоретико-методологічного та прикладного значення дослідження дає можливість зробити висновок про ґрунтовність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у роботі. Мета роботи відповідає обраній темі дослідження. У відповідності з вимогами до дисертаційних досліджень в роботі конкретизовані та розкриті комплекс загальнонаукових та спеціальних методів: структурно-логічного аналізу, абстрагування, індукції та дедукції, історичного, гносеологічного аналізу, синтезу, формалізації та порівняльного аналізу, міждисциплінарної аналогії, статистичної обробки інформації, детермінованої та повторної вибірки, системного підходу, теорії фракталів.

Наукові положення, висновки та науково-практичні рекомендації щодо обґрунтування теоретико-методологічних та прикладних засад державного

регулювання розвитком інноваційного підприємництва в умовах трансформації національної економіки, отримані автором у результаті дослідження є достатньо обґрунтовані. Вони свідчать про завершеність дослідження теми та зумовлюють наукову новизну дисертаційної роботи.

**Наукова новизна результатів, отриманих особисто здобувачем,
полягає у наступному**

Найбільш суттєвими результатами, що одержані Орловою-Куриловою О. В. особисто і характеризують новизну дисертації, є:

обґрунтування Концепції державного регулювання розвитком інноваційного підприємництва в умовах трансформації економіки, що ґрунтується на реалізації рефлексивної парадигми державного реагування, ідентифікації та рефлексії імпульсів дифузії інновацій, формування системи альтернатив вибору державного впливу та заснована на досягненні моделі забезпечення конкурентних переваг інноваційного підприємництва (стор. 297-302);

визначення методологічних основ реалізації державного регулювання розвитком інноваційного підприємництва з позицій неоінституціонального підходу, які базуються на синергетичному поєднанні процесів забезпечення генерації людського ресурсу, ентропії інституціональних пасток, позитивістської консолідації стейкхолдерів ринку та сигнаторики імпульсів інституціонального середовища (стор. 117-119);

формування праксеологічних компонентів аксіоматичного кола трансформації позитивної синергії в інституціональному середовищі інноваційного підприємництва, що призводить до блокування негативних синергій за допомогою реалізації інструментарію помірної-адміністративного впливу держави (стор. 234-235);

розробки методичних засад діагностування спроможності підприємств до інноваційного розвитку, що засновані на рекомбінації показників оцінювання

кадрової, інвестиційної, техніко-технологічної, інформаційної складових (стор. 176-180);

удосконалення організаційних підходів та практичних рекомендацій стосовно оновлення інституціонального середовища засобами державного регулювання, які засновані на досягненні колінеарності інститутів, формуванні стратегії цілепокладання, впливу держави інструментарієм м'якого регламентування, визначенні умов досягнення позитивної синергії, створенні передумов для консолідації стейкхолдерів ринку (стор. 302-303);

конкретизації напрямків стратегічного управління процесами кластеризації, які дозволяють визначити фази доцільної інтеграції інноваційних підприємств та кластеру відповідно життєвого циклу інноваційного проекту, наближення інноваційної діяльності до зони біфуркації, що дозволяє отримати додаткові конкурентні переваги та підвищити синергетичний ефект від інтеграції, а також визначити доцільні періоди кластерної кооптації (стор. 223-236).

Отже є всі підстави зробити висновок, що наукові положення, висновки та рекомендації, що містяться у дисертації, в достатній мірі обґрунтовані. Отримані наукові результати підтверджуються узагальненням значної кількості фундаментальних праць українських і зарубіжних вчених, використанням великого обсягу статистичної інформації, достатньою апробацією та впровадженням у виробництво. Наведені наукові результати у повному обсязі відповідають визначеній меті, предмету і об'єкту дослідження.

Значимість дослідження для науки і практики та рекомендації щодо його використання

Одержані результати та розроблені пропозиції становлять теоретико-методологічну основу державного регулювання розвитком інноваційного підприємництва в умовах трансформації національної економіки.

Найважливіші теоретичні положення, практичні розробки, методичне

забезпечення і висновки, що представлені в дослідженні, доведено до рівня конкретних рекомендацій та використані органами державної влади, підприємствами, установами, що підтверджено довідками про впровадження в діяльність: Верховної Ради України (довідка від 17.12.2020 р. № 417д9/9-2020/244275); Комітету з питань аграрної та земельної політики Верховної Ради України (довідка від 12.04.2021 р. № 04-11/13-2021/124546); Департаменту економічного розвитку та зовнішньоекономічної діяльності Луганської обласної державної адміністрації (Луганської обласної військово-цивільної адміністрації) (довідка від 15.02.2021 р. № 06/01-11/00359); Головного управління Державної податкової служби у Луганській області (довідка від 18.01.2021 р. № 05/12-8/0197); ТОВ «Корум Сорс» (довідка від 18.02.2020 р. № 968-19); ТОВ «Базис-программ» (довідка від 28.07.2020 р. № 6025з58/7); ТОВ «Сервіс+Агро» (довідка від 11.08.2020 р. № 2948/08-20). Теоретичні положення дисертаційної роботи використовувалися в освітньому процесі ВНЗ «Національна академія управління» при викладанні дисциплін «Інноваційний розвиток підприємства», «Стратегічне управління», «Інновації в міжнародному бізнесі» (акт від 28.05.2020 р).

Повнота викладення основних результатів дисертації у наукових виданнях

Основні результати дисертації опубліковано в 42 наукових працях, серед них: 4 колективні монографії (у тому числі 1 зарубіжна); 1 – навчальний посібник; 21 стаття у наукових фахових виданнях України; 3 статті у наукових фахових виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз даних «Web of Science» та «Scopus»; 13 праць апробаційного характеру. Загальний обсяг публікацій 46,71 друк. арк., особисто належать автору – 39,97 друк. арк. У зазначених працях знайшли своє відображення основні положення дисертації, а також висновки і пропозиції. Опубліковані авторкою наукові праці у цілому розкривають зміст виконаного дослідження.

Структура і зміст дисертації, її завершеність та відповідність чинним вимогам до оформлення

За структурою, змістом та оформленням наукове дослідження Орлової-Курилової О. В. відповідає чинним вимогам, що висуваються до докторських дисертацій економічного профілю. Дисертаційна робота виконана в науковому стилі, її зміст викладено в чіткій логічній послідовності. Автореферат забезпечує ідентичність основних положень, висновків та наукових пропозицій дисертантки. Дисертація складається з анотацій, вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 392 сторінки, що містить 23 таблиці, 39 рисунків та 9 додатків. Список використаних джерел налічує 435 найменувань. В цілому дисертація являє собою завершену наукову працю, що містить нові пропозиції що становлять теоретико-методологічну основу державного регулювання розвитком інноваційного підприємництва в умовах трансформації національної економіки.

Ідентичність змісту автореферату і основних положень дисертації

Зміст автореферату відповідає основним положенням дисертаційної роботи. Висновки та пропозиції, які наведені у опублікованих наукових працях та авторефераті, несуттєво відрізняючись стилістикою викладення, у сутнісному відношенні є ідентичними. Сформульовані авторкою пропозиції є змістовними.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Позитивно оцінюючи проведені дослідження, теоретичний рівень та практичну значущість його результатів для економічної науки, водночас висловимо ряд критичних зауважень і побажань.

1. У першому розділі авторці слід було б детальніше визначити характерні ознаки, які обумовлюють та спричиняють трансформації національної економіки, обґрунтувати яким чином такі трансформації змінюють тренди розвитку інноваційного підприємництва.

2. У п. 2.3. авторкою описана система формування інфраструктури інноваційного підприємництва, при цьому використано зарубіжний досвід державного регулювання зазначеною інфраструктурою. Водночас у дисертації не визначено, який саме досвід державної політики щодо удосконалення інноваційної інфраструктури слід використовувати в Україні.

3. На стор. 181-200 авторкою здійснено оцінювання інноваційного потенціалу вітчизняних підприємств, при цьому у дисертації не визначено, чому саме ці підприємства вона обрала для свого дослідження.

4. У табл. 3.7. визначено «перспективні сценарії стимулювання інноваційного потенціалу засобами державної підтримки», але одночасно слід було б відобразити які з описаних сценаріїв доцільно використовувати підприємствам, діяльність яких аналізувала авторка дисертації.

5. Досить часто в дисертації зустрічаються поняття «інноваційне ядро», «інституціональна матриця», «комунікаційні канали», «державотворення». Проте авторка не дає визначення цим поняттям, детальний опис яких дещо підвищив би категоріальний апарат наукового явища, що нею досліджується.

6. Позитивним у дисертації є розробка методики оцінювання ефективності державного регулювання інноваційного підприємництва, водночас, за нашою думкою, така методика є вкрай утрудненою для її практичної реалізації органами державної влади.

Однак висловлені зауваження та зазначені недоліки не змінюють нашого позитивного враження про високий науковий рівень дослідження Орлової-Курилової О.В., а відтак, суттєво не впливають на загальну оцінку проведеної роботи, її наукову і практичну значущість.

Загальні висновки і оцінка дисертаційної роботи

Дисертаційна робота Орлової-Курилової Ольги Володимирівни на тему «Державне регулювання розвитком інноваційного підприємництва в умовах трансформації національної економіки» є багатоаспектним, завершеним науковим дослідженням, виконаним самостійно авторкою на актуальну тему. Завдання, що поставлені у роботі, в цілому вирішені, мету дисертаційного дослідження досягнуто. Результати, що отримані в дисертаційній роботі, характеризуються науковою новизною, мають практичне значення і можуть бути використані в процесі державного регулювання розвитком інноваційного підприємництва. Наукові положення, висновки і пропозиції, які представлені в авторефераті, детально розкриті та визначені в дисертації. Наукові публікації достатньою мірою відображають основні наукові і практичні положення дисертаційної роботи.

За науково-методологічним змістом та прикладним значенням дисертаційна робота відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (зі змінами та доповненнями), а її авторка – Орлова-Курилова Ольга Володимирівна, заслуговує присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – Економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,

декан факультету інноваційних технологій

Університету митної справи та фінансів

 М. В. Корнеєв

